

**ХИЖАНСЬКИЙ ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І-ІІІ СТУПЕНІВ –
ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
КОРОЛІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

вул. Миру, 57, с. Хижа, Закарпатської обл., 90342,
e-mail: shkola.hizha@ukr.net Код ЄДРПОУ 24010902

Книга звітяг

Рою «Характерники»

Щиро раді вітати вас на сторінках нашого щоденника. Це не просто збірка спогадів чи фактів — це наша жива пам'ять, наш голос, наша душа, втілена в словах. Ми хочемо поділитися з вами історіями про себе, нашу громаду, наш рідний край — таким, яким ми його знаємо й любимо. Це земля, де ми народилися, зростали, мріяли, переживали радощі й труднощі, і ніколи не втрачали віри в краще.

Ми почнемо наш щоденник із розділу «Спадок» — тут зібрані розповіді про наше село, його традиції, визначні події, людей, які залишили по собі добрий слід. Це розділ про коріння, про те, що тримає нас на цій землі й дає силу йти далі. Адже саме через пам'ять про минуле ми будемо майбутнє — міцне, світле й гідне.

Ми віримо, що ці сторінки стануть для вас джерелом натхнення, глибшого розуміння та, можливо, нагадуванням про власне коріння. Запрошуємо вас у подорож — щиру, теплу і справжню. Разом ми згадаємо, як свята й звичаї об'єднували односельців, як співи, танці, толоки чи прості людські вчинки створювали відчуття єдності, взаємопідтримки й любові до рідної землі.

Наше село — серце нашого спадку!

Є на мапі невеличка крапка, яку не побачиш з першого погляду. Але для нас — це цілий світ. Наше село — це не просто географічне місце, це — дім. Тут кожне дерево, кожна стежка, кожен схил має свою історію. Тут пахне свіжим хлібом, сіном, м'ятою після дощу. Тут голосно кукурікають півні на світанку, а ввечері за селом чути, як співають цвіркуні, і зірки на небі сяють якось по-особливому, наче ближче до серця.

Наше село розкинулося поміж зелених полів і лугів, де весною квітне ріпак, а восени жовтіє пшениця. Навколо — ліси, де повно ягід і грибів, а ще — тиша, яка вміє говорити більше, ніж тисячі слів.

Тут живуть люди — щирі, працьовиті, доброзичливі. Вони не поспішають, але все встигають. Тут досі можна побачити, як бабуся в'яже теплі шкарпетки на лавці, а дідусь лагодить огорожу або розповідає історії, які йому колись розповіли його дід і прадід. Тут не забувають, хто ти і чий ти син чи донька. Тут пам'ятають імена, традиції, звичаї. І навіть у найважчі часи — тримаються разом.

Наше село пережило чимало — війну, голод, зміни влади, неспокійні часи. Але щоразу воно знову оживало. Бо сила його — у людях. У спільності. У тому, що ніхто не залишиться сам на сам зі своїм горем чи радістю.

Це і є наш спадок — не лише земля чи будинки, а дух громади. Пам'ять, яку ми несемо далі. І цей щоденник — спроба зберегти цю пам'ять. Для себе. Для інших. Для тих, хто прийде після нас.

Хижа — перлина серед закарпатських пагорбів!

Село Хижа, що розташоване в мальовничій частині Закарпаття — не просто населений пункт, а справжня жива пам'ятка традицій, глибокої культури й неповторного духу місцевих людей. Воно ховається між пагорбами Берегівського району, де світанки починаються з туману над виноградниками, а вечори огортає тихе дзюрчання струмків і аромати дров'яних печей.

Хижа — це село зі своєю душею. Історія його починається ще з часів Австро-Угорщини, а згодом пройшла через Чехословаччину, Угорщину, Радянський Союз — і зрештою, стало частиною незалежної України. У цій змінній історії збереглося головне — міцний закарпатський характер людей, що тут живуть.

Село особливе й тим, що в ньому гармонійно поєднуються українська та румунська культури. Багатомовність і толерантність — невід'ємна частина хижанського буття. Тут можна почути, як старші говорять румунською, а молодь — українською, і при цьому всі розуміють одне одного без зайвих слів. У цьому — сила громади.

Родючі землі навколо села, зокрема виноградники, давно стали його гордістю. Колись кожна родина мала свою ділянку з лозою, з якої робили домашнє вино — терпке, щире, як і самі люди. І хоч часи змінилися, багато

хто досі доглядає виноградники — не тільки заради врожаю, а як шану традиціям.

У Хижі завжди було відчуття родинного затишку. Пут вміють святкувати й переживати разом. На Різдво село оживає: лунають колядки двома мовами, стіл ломиться від закарпатських наїдків, а в кожному домі — тепло і гостинність. На Великдень — спільні молитви, співи, і навіть обливання водою, що залишилося від давніх звичаїв.

Навіть у складні часи — під час війни чи економічних негараздів — хижанці завжди підтримували одне одного. Хтось привезе дрова стареньким, хтось збереться на толоку, хтось передасть допомогу тим, хто служить на фронті. Це не просто село — це велика родина.

Хижа — маленьке за розміром, але величне у своїй душі село. Його спадок — це не лише архітектура, не лише природа, а передусім — люди: щирі, працьовиті, вірні землі, з якої вирости.

Свято села- день, коли Хижа оживає по-особливому.

Є один день у році, якого з нетерпінням чекають і малі, і дорослі- Свято села Хижа, воно припадає на релігійне свято Дмитрів день 26 жовтня.

Щороку восени, коли довкола села стихають жнива, дерева одягаються у багряно-золоті шати, а повітря наповнюється запахом диму й стиглих яблук — у Хижі настає особливий день. Це Свято села, подія, яка збирає під одним небом усіх: і тих, хто живе тут щодня, і тих, хто приїжджає з міст, з-за кордону — бо Хижа назавжди в серці.

Осінь для Хижі — не сумна, а щедра. Це пора підбиття підсумків, вдячності землі й людям. Саме тому святкування має душевний, глибокий настрій: воно про збереження, спадкоємність і внутрішнє тепло, яке не згасає навіть тоді, коли над селом уже зависають перші тумани.

Готуються до свята всім селом. Осінній клуб прикрашається калиною, жовтим листям, гарбузами, гірляндами з кукурудзи й калинових грон. Перед сценою — імпровізовані виставки: роботи учнів школи, фото старого села, вироби місцевих майстринь, а також столи з домашньою випічкою, бограчем, варенням, вином.

Святковий день відкривається урочистою частиною — вшануванням поважних мешканців села, багатодітних родин, учасників бойових дій, а також молодих сімей, які нещодавно стали частиною громади. Не забувають і про тих, хто відійшов у вічність — хвилина мовчання нагадує про коріння, що тримає нас на землі.

Далі лунає музика. Діти співають українських і закарпатських пісень, танцюють у традиційних костюмах, декламують вірші.

Виступають і старші: народні колективи виконують автентичні пісні румунською, українською — бо Хижа багатонаціональна, і в цьому її унікальність.

Та справжнє серце свята — спілкування. Біля наметів із частуванням — жваві розмови, сміх, спогади. Хтось зустрів однокласника, якого не бачив роками, хтось обіймає далекого родича. Тут народжується справжнє відчуття єдності.

І хоч надвечір повітря стає прохолоднішим, на душі тепло. Бо саме в такі моменти ми найбільше відчуваємо, що Хижа — не просто точка на карті, а місце сили, родинності й традиції.

Свято закінчується під запаленими гірляндами й живою музикою. А в серці кожного залишається спокій і гордість: ми — частина цього прекрасного краю.

Та, на жаль, у нинішні часи усе змінилося. В Україні триває війна, і серце кожного українця — в тривозі та молитві за мир. Свято села вже не проводиться з тією гучністю й розмахом, як колись. Немає веселих концертів, дитячих забав чи вечірніх танців до півночі. Замість музики — хвилина мовчання. Замість феєрверків — тихі розмови про новини з фронту, про тих, хто служить, хто захищає нашу землю, про тих, кого вже немає серед нас.

Проте навіть у такі важкі часи громада не роз'єднується. Навпаки — ще більше згуртовується. Люди приходять до клубу чи школи, щоб підтримати одне одного, організовують волонтерську допомогу, збирають кошти на потреби захисників, випікають хліб, готують теплі речі, передають вітання туди, де нині лінія фронту.

І хоч святкування стало стриманішим, пам'ять, вдячність і надія не згасають. Бо справжнє свято — не в гучних забавах, а в тому, що ми залишаємося разом. Що пам'ятаємо, допомагаємо, шануємо. І мріємо про той день, коли знову зберемося всією Хижею — під мирним небом, з піснею, зі сміхом, зі щастям в очах.

Герб села Хижа — візитівка нашого села.

Герб села Хижа — це не просто символ, це візуальна розповідь про нашу історію, природу та культуру. Він яскраво і точно передає сутність села, його назву та характер.

Основні елементи герба:

- Зелений трикутник у центрі символізує нашу природу — поля, ліси, пагорби, що оточують Хижу з усіх боків. Це також знак зростання, життя та надії.*
- Біла квітка з жовтими пелюстками всередині трикутника — це можливо, стилізована шипшина або яблунева квітка, яка уособлює чистоту, народну красу і глибоке коріння в рідній землі.*
- Два фіолетові крокуси по боках — надзвичайно ніжні весняні квіти, які символізують відродження, жіночність, оновлення та гордість. Вони також підкреслюють природну унікальність села, де ростуть ці квіти.*
- Золота хижка (хатина) внизу — найяскравіший і найбухвальніший символ, адже саме слово «Хижа» в перекладі означає «хатина». Це не лише архітектурний елемент, а глибокий образ домашнього затишку, теплоти, традиційної родини та стабільності. Її солом'яний дах — натяк на старовинну забудову, яку ще можна побачити в селі.*
- Оздоблена рамка герба — класичне оздоблення в стилі геральдики, яке вказує на історичну вагу та повагу до самобутності громади.*
- Золота міська корона з колоссям у верхній частині — це традиційний геральдичний елемент, який вказує на сільськогосподарське значення села, а також на його самодостатність і гідність.*

Цей герб — це обличчя Хижі, впізнаване, глибоке, щире. Він не лише прикрашає документи й фасади установ — він нагадує кожному хижаницю:

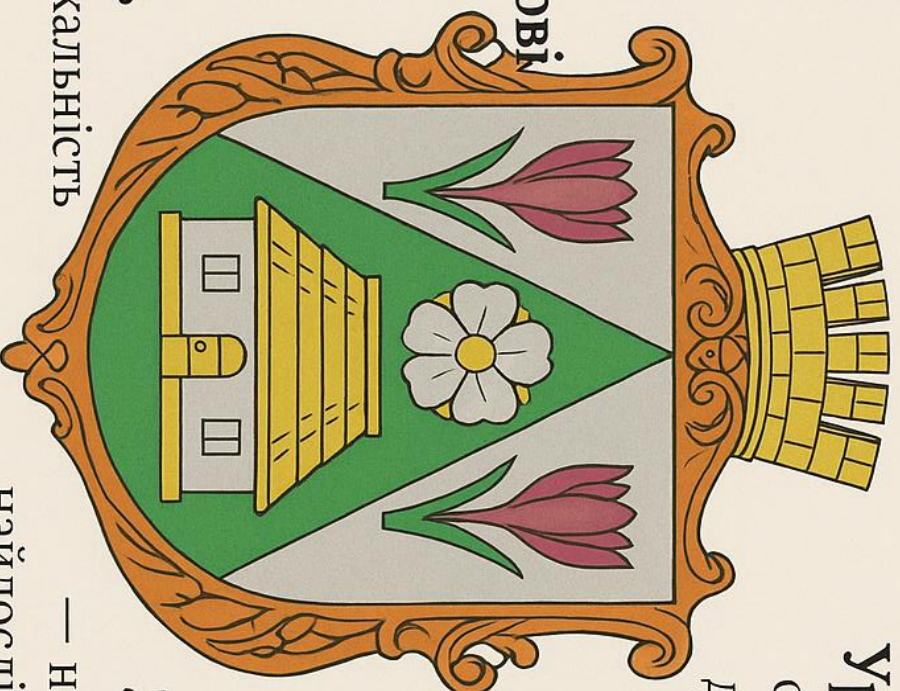
Ми — частина великої історії. І наше село — унікальне.

Біла квітка

символізує
чистоту та
унікальність

Два фіолетові крокуси

символізують
відродження,
родючість,
а також
підкреслюють
природну унікальність
цих квітів

Урядельна корона

означає історичну
давність та нагадує
про громаду

Осаблане рамка

у вигляді геральдичного
орнаменту вказує
на історичне значення
та повагу до громади

Золота хата

— найяскравіший і
найдослівніший символ,

Золота хата - найяскравіший і найдослівніший символ, оскільки «Хижа» перекладається як «хата». Вона являє комфорт, тепло, традиційну душевність і представляє ту домівку, яка ще стоїть у селі

Прапор села Хижа — барви рідної домівки

Прапор села Хижа — це яскраве полотнище, яке несе в собі не лише кольори, а й історію, душу та гордість громади. Він — наче полотно, на якому зображене все найрідніше: хата, квітка, земля, кольори неба й хліба.

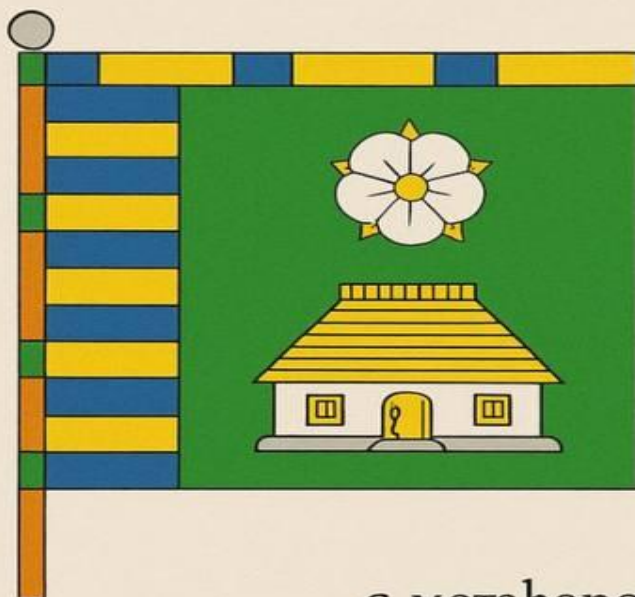

Основні елементи прапора:

- *Зелений фон — символ природи, родючих полів і спокою. Це колір, що асоціюється з життям, надією, щедрістю землі, яка годує хижанців.*
- *Біла хата з солом'яним дахом — центральний елемент, що буквально повторює символ з герба. Це візуалізація самої назви села — «Хижа», тобто хатина. Вона уособлює традиції, домашній затишок і стійкість громади.*
- *Біла квітка над хатою — повторення квітки з герба. Вона — символ краси, чистоти, оновлення, і також шана до природи, яка є невіддільною частиною сільського життя.*
- *Смуга з жовто-блакитними квадратами ліворуч — кольори українського прапора, що вказують на належність села до України та водночас віддають шану державній ідентичності. Ці кольори підкреслюють зв'язок між місцевим і загальнонаціональним.*
- *Оздоблення древка прапора зеленими стрічками — можливо, натяк на традиційне українське ткацтво або декоративну символіку єдності й краси.*

Цей прапор — не просто прикраса. Його піднімають у важливі моменти, на урочистостях, святах, пам'ятних подіях. І навіть коли сьогодні село не святкує, як раніше, — прапор залишається знаком гідності, стійкості та любові до рідної Хижі.

У кожному подиху вітру, що розгортає це полотнище, чути: «Це — наше. Це — рідне. Це — Хижа».

— **Біла квітка**

відображає символізм відродження, родючості, є центральним символом прапора

— **Синя смуга**

символізує небеса, є метафорою вічності та чистоти помислів

Жовта смуга символізує золоті поля, які оточують село

Блакитно-жовта смуга, проходячи крізь основу прапора, підкреслює неповторність на історико-культурне значення села

Золота хатка – символ прямої уяви, що представляє рідний дім, тепло, затишок та традиційну жінку

Зелена смуга символізує весняне відродження, що підкреслює історичну цю регіону як сільської місцевості

Витоки села Хижа. Перші згадки.

Село Хижа вперше згадується в письмових джерелах у 1629 році під назвою *Kíduós*, що в перекладі з угорської означає «змійне місце». У румунських джерелах село відоме як *Tarna Mică* — Мала Парна, що вказує на тісний історичний зв'язок з сусідньою Великою Парною (*Tarna Mare*) — селом, яке нині входить до складу Румунії.

Ця особливість — наявність «подвійної ідентичності» (угорської, української та румунської) — яскраво ілюструє прикордонну специфіку села, його мультикультурне середовище. Протягом століть тут жили поряд угорці, українці, румуни, а також представники інших національностей. Ця багатонаціональна гармонія формувала особливий характер громади — терпимий, працелюбний, із сильним почуттям до землі та родинної єдності.

В околицях села Хижа відкрито три палеолітичних місцезнаходження: два муст'єрського. одне — пізньопалеолітичного часу.

Село цікаве археологічними пам'ятками ранньозалізної доби. На його околицях виявлено робочі майданчики із залишками виробництва заліза (територія села входила до Дяківського металургійного району).

Перша письмова згадка — 1629 року. За кордоном знаходиться село Велика Парна (*Парна Маре*). У 1946 році закарпатську частину перейменували на Хижу. Розділили село ще за Чехословаччини в 1921 році. Поді Оклі, Фертешолмаш і Велика Паладь відійшли під юрисдикцію Чехословаччині, взамін румунам віддали Бочков, Комлови, Сухий Потік і Велику Парну. Як це часто буває при поділах, село розрізали по-живому. Щоб люди не втратили родинні зв'язки, уряди Чехословаччини та Румунії в районі села Гудя відкрили у 1922 році пропускний пункт, який діяв до 1939 року.

Із самого початку існування село належало нялабській домінії баронів Перені. Для прикладу, в 1638 році спадкоємці барона Імре Перені володіли в селі чотирма половинними кріпацькими наділами та одною третьиною кріпацького наділу, одним невизначеним та одним покинутим наділами. Вже в 1775 році член сім'ї Перені Йокоб має сім кріпаків, трьох желярів і одного желяра без житла; Імре - шість кріпаків і одного желяра; Шандор – двох кріпаків; спадкоємці графа Яноша Пелекі мають одного кріпака.

Цікаво, що в списках 1775 року, підготовлених під час проведення урбаріальної реформи, знаходимо прізвища, які і тепер зустрічаються у жителів села: Палешнік, Пелекач, Прокоп, Потар, Філеп, Івачко, Палекач, Пімко, Богаш, Коцан, Орос, Повт, Поп. Прізвище Пінте згадується в 1638 році, а в 1668 році є записи про Сідея Олексу, Крайня, Вражу, Мушку, Філевича.

У виданому свідоцтві в 1773 році про наслідки місцевого перепису і в річному нотаріальному звіті за 1862 рік мовою жителів села вказана рутенська (русинська).

У 1925 році пройшли кінцеві врегулювання у спірних питаннях по кордону між Румунією і Чехословаччиною. Поді частина від румунського села Велика Парна відійшла до Хижі, а відповідна частина її території була приєднана до Румунії.

Найвищою горою Виноградівського району, на схилах якого і розкинулася Хижа, є Фрасин — 850 м, тут виявлені вулканічні кратери.

Карпатські гори добре захищають село від холодних північних повітряних мас, тому тут клімат помірно континентальний, відносно жарке літо і м'яка малосніжна зима. Середньорічна температура повітря

8,8 — 9,3° С. Середня температура в липні 23 — 25° С, в січні — 3 — 4° С. Опадів випадає 600—800 мм в рік, найбільше в травні і червні. Зима коротка: починається в середині грудня і триває 2,5 — 3 місяці; часто бувають відлиги, сніговий покрив нестійкий і малопотужний.

Через село протікає невеличкий потічок Холт, який бере початок у гірському т. зв. Гонзовому потоці. Живиться потічок ґрунтовими водами, що стікаються в нього дрібнішими струмками. У повінь досить руйнівний: зносить місткі, заливає городи поля, руйнує вулиці села. Кліматичні умови сприяють розвитку сільського господарства і тваринництва. Тут вирощують фруктові дерева, виноградники, ягідні та інші теплолюбні культури. З північної та східної частини село оточують лісисті гори. Основні породи лісів: бук, дуб, береза, граб, а на схилах — кущі різних ягід, серед яких поширені шипшина, кизил, тернослив, луг, червона калина. Росте тут і рідкісний шафран Гейфеля.

Село умовно поділено на декілька районів — Нижній кінець, Верхній кінець, Корнети, Застава, Млиновиця, Жолобина, під Чучковом тощо

В селі довгий час був облаштований міжнародний піших перехід, який зараз не діє.

З весни до пізньої осені у лісах буває багато грибів: білі гриби, підберезовиці, гірчиці, голубінки, маслята, козарі, лисички та інші. У межах території села є кілька видів корисних копалин: камінь будівельний (урочище Плита), жовтий пісок, джерела прісної (урочище Борсучини) та мінеральної води (біля українсько-румунського кордону).

У селі є середня школа, будинок культури, амбулаторія, дитячий садок, пошта, кілька підприємств торгівлі.

У 2020 році Хижанській ЗОШ I-III ступенів виповнилося 50 років. Центр села прикрашають два храми, які відвідують вірники православної та греко-католицької християнських конфесій.

Серед вулканічних порід Вигорлат-Гутинських гір, від м. Ужгорода до с. Хижі виявлені андезито-бальзати.

Згідно з переписом УРСР 1989 року чисельність наявного населення села становила 1505 осіб, з яких 735 чоловіків та 770 жінок.

За переписом населення України 2001 року в селі мешкали 1673 особи.

Храм Святого великомученика Дмитра.

Історія церкви святого Дмитра в селі Хижа.

Перші відомості про храм у селі Мала Парна датуються 1751 роком. У тогочасних джерелах згадується дерев'яна церква святого Дмитра, яка перебувала в досить занедбаному стані. Храм був вкритий солом'яною стріхою, що свідчить про обмежені матеріальні можливості громади. В інтер'єрі містилися лише малі образи, і церковне начиння, ймовірно, було дуже скромним. З дзвонів мався лише один дзвін, що також вказує на бідність громади в той час.

До 1775 року село Мала Парна вже значиться як філія Великої Парни (нинішнє село Парна-Маре, що тепер знаходиться на території Румунії). У цьому ж році знову згадується стара дерев'яна церква, яку цього разу описують як збудовану з могутніх брусів, що свідчить про якісну дерев'яну конструкцію. Вочевидь, храм оновили або перебудували зусиллями місцевих парафіян, які на той час уже були спроможні забезпечити свою святиню більш надійною будовою.

Новий етап в історії храму настав у першій половині ХХ століття, коли постала мурована церква базилічної форми, яка збереглася донині. Її будівництво стало можливим завдяки самовідданій праці та організаторським здібностям тодішнього пароха — о. Василя Воленського, а також працьовитості й жертвності місцевих вірників. Цей період позначений зростанням національної та духовної свідомості громади, що проявилось у бажанні мати достойний Божий дім, збудований на кам'яній основі.

Важливим моментом у церковному житті стала посвята нових дзвонів, яка відбулася 2 лютого 1937 року. Дзвони були придбані за кошти, зібрані зусиллями кураторів Василя Філепа, Василя Батина, а також дяка В. Філепа, що підкреслює єдність громади та її готовність дбати про оздобу храму.

На території церковного подвір'я, оточеного добре збереженою кам'яною огорожею, стоїть каменний хрест, встановлений у 1907 році. Ймовірно, він мав як пам'ятне, так і сакральне значення, служачи символом віри та вшанування минулих поколінь.

Останній капітальний ремонт храму проводився у 1991 році, вже в умовах незалежної України, що знову засвідчує турботу громади про свою духовну спадщину. Сьогодні церква святого Дмитра є не лише релігійним осередком, а й важливим історико-культурним пам'ятником, що втілює тяглість духовної традиції та силу віри місцевого населення протягом століть.

Туристичні місця нашого села.

Гора Фрасин — природне диво краю.

Над селом височіє гора Фрасин, яка досягає висоти 850 метрів над рівнем моря. Це не лише мальовниче місце для мандрівок, а й геологічна пам'ятка. На її схилах виявлено вулканічні кратери, які є свідченням давньої вулканічної активності в Карпатах. Такі природні утворення зустрічаються вкрай рідко й становлять інтерес як для дослідників, так і для туристів. Гора є також чудовим оглядовим пунктом, з якого відкривається панорама на навколишні села та гори.

Археологічна спадщина села Хижа.

Село Хижа є унікальним не лише своєю духовною спадщиною, а й археологічними пам'ятками, які свідчать про глибоку історичну заселеність території. Околиці села є цінною археологічною зоною, де виявлено пам'ятки ранньозалізної доби — періоду, який охоплює приблизно I тисячоліття до нашої ери.

Зокрема, тут знайдено робочі майданчики з рештками давнього залізобного виробництва. Ці знахідки засвідчують, що територія сучасного села входила до складу Дяківського металургійного району — одного з найвідоміших центрів давньої металургії на теренах Закарпаття. Давні мешканці займалися видобутком і переробкою залізної руди, що робить Малу Парну важливим об'єктом для дослідження технологічного рівня та соціального устрою давніх спільнот.

Такі археологічні відкриття доповнюють культурну мапу села й відкривають нові можливості для розвитку наукового туризму та краєзнавчих маршрутів.

Хижа — перехрестя духовності, історії та природи.

Сьогодні Хижа — це більше, ніж просто мальовниче карпатське село. Це місце, де в одному просторі поєднуються духовна спадщина, глибока історія та унікальні природні явища. Храм святого Дмитра, гора Фрасин з вулканічними кратерами та залишки давньої металургії формують цілісну культурно-природну картину, що робить село справжнім скарбом для туристів, істориків, геологів і всіх, хто цінує справжнє багатство української землі.

*Отже, наше село Хижа — унікальна перлина прикордонного
Закарпаття.*

*Село Хижа, що розташоване в західній частині України, у
Берегівському районі Закарпатської області, є малим, але напрочуд багатим
на історичні, етнографічні, культурні та природні цінності населеним
пунктом. Його географічне розташування — поблизу кордону з Румунією —
сформувало унікальний мультикультурний простір, де переплелися
українська, румунська, угорська та ромська традиції, зберігаючи при цьому
своєрідну локальну ідентичність.*

*Село має глибоке історичне коріння — перші письмові згадки про нього
датуються ще середньовіччям. Протягом століть Хижа перебувала під
впливом різних держав: Угорського королівства, Австро-Угорщини,
Чехословаччини, Радянського Союзу, що залишило відбиток як у місцевій
архітектурі, так і в мовній та культурній палітрі села. У повсякденному
житті тут часто чути українську, угорську та румунську мови — це
яскравий приклад толерантного співіснування різних народів.*

*Село зберігає традиційний уклад життя з елементами самобутньої
закарпатської культури: тут дотепер святкують старовинні свята,
готують традиційні страви, плетуть, вишивають і дотримуються обрядів,
що передаються з покоління в покоління. Це живе середовище, в якому
традиції не втратили свого значення, а стали основою локальної гордості.*

*Природне оточення села є не менш вражаючим. Хижа оточена
пагорбами, лісами та пасовищами, а поряд — гора Фрасин з вулканічними
кратерами, яка становить особливу цінність для геологів та туристів.
Регіон також багатий на археологічні пам'ятки, зокрема — сліди
ранньозалізної металургії, що свідчать про давнє заселення цих теренів та
високу майстерність давніх ремісників.*

Окрему цінність становить храм святого великомученика Дмитра (1872 року) — духовна та архітектурна окраса села, навколо якого гуртується релігійне життя громади. Він символізує стійкість віри, глибоку моральну основу та історичну тяглисть місцевої спільноти.

Сьогодні Хижа — це не лише прикордонне село з багатю історією, а й перспективне місце для розвитку зеленого туризму, краєзнавчих мандрів, паломництв та етнокультурного відпочинку. Воно може стати точкою тяжіння для тих, хто шукає автентичність, природу і тишу, а також прагне пізнати справжнє, неквапливе Закарпаття — з його горами, віковими церквами, привітними людьми та багатю душею.

Сподіваємося, вам сподобалося доторкнутись до історії та звичаїв нашого рідного краю. Бо історія може бути різною, але вона — *наша. А Хижа — це любов, яка не минає.*

«Здобутки»

Паспорт рою «Характерники»

1. Область Закарпатська
2. Район Берегівський
3. Назва населеного пункту с.Хижа
4. Повна юридична назва навчального закладу, при якому організовано рій
Хижанський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів – заклад
дошкільної освіти, Королівської селищної ради
5. Поштова адреса село Хижа вул. Миру 57
6. Контактні телефони +380956360280
7. E-mail: shkola.hizha@ukr.net
8. Соц. мережа <https://www.facebook.com/chizhanskujnwk>
9. Ройовий Світлик Андрій
10. Виховник Чутора Марія Михайлівна +380956360280

Сқлад рою

1. Світлик Андрій

2. Філей Антон

3. Шоқач Денис

4. Батин Дарина

5. Жолдош Іван

6. Қозош Оқсана

7. Пелеҳач Мақсим

8. Фегер Пётяна

Ройовий девіз: ««Сила, що живе в серці – міць, що творить легенди»

Ройове гасло: «В єдності- сила! В силі- перемога!»

Пісня рою: «Зродились ми великої години»

Відзначка:

Вступ

Життя і становлення нації значною мірою залежить від патріотизму її народу, що формується з раннього дитинства шляхом засвоєння національних цінностей.

Національно-патріотичне виховання учня – це процес вироблення в особистості чіткого уявлення про закономірності розвитку патріотичних ідей, розуміння ролі історичних знань про свою країну, про свій народ, його традиції та звичаї, вироблення стійких патріотичних переконань та уміння відстоювати їх в умовах реальної дійсності.

У вихованні школярів великої уваги потребує формування патріотичних рис їхнього характеру: навичок поведінки, витривалості, чуйності, доброти і милосердя, вміння долати труднощі, вироблення цілеспрямованості, організованості, стійкої уваги.

Одночасно не менш важливе значення має вироблення духовно-моральних та волевих рис: патріотизму, відповідальності, національної свідомості, наполегливості, сумлінного ставлення до навчання, дисциплінованості, чесності, людської гідності, скромності, взаємної поваги й терпимості. Правильно організоване національно-патріотичне виховання формує повноцінну особистість.

ДІЯЛЬНІСТЬ РОЗО

В світлі подій нашої держави, Україна змінилася, але не всі розуміють, що доля країни та доля українського народу залежить від нас самих. В умовах українських реалій, коли багато речей викликають у суспільстві негативне ставлення, виховувати справжніх патріотів дуже складно. Щоб виховати справжніх патріотів ми долучилися до Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») з метою національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді на засадах національної гідності, високої самосвідомості, активної громадської позиції, здорового способу життя, традицій українського народу.

Для учнів та керівників гуртка «Джура», такий напрямок роботи як національно-патріотичне виховання був і залишається головним.

Його мета: формування громадян-патріотів України, підготовлених до життя, з високою національною свідомістю, здатних побудувати громадянське суспільство на засадах справжньої демократії, толерантності та поваги до прав людини. Тому багато уваги приділяється формуванню та зміцненню в учнів цілісного світогляду, шанобливого ставлення до національних надбань українського народу, традицій, держави, нації.

В рамках Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Джура» в школі займається суспільною роботою рій «Незламні воїни» (старша вікова категорія). Які беруть активну участь в різних заходах, займаються волонтерською діяльністю та беруть активну участь у шкільному житті.

Основними завданнями «Незламні воїни» є виховання в молоді почуття патріотизму, толерантності, милосердя, високих моральних якостей; поширення та активізація волонтерської роботи; популяризація національної

духовної спадщини; підвищення рівня знань про визначні події та видатних особистостей українського державотворення та героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України.

Діяльність членів рою відбувається протягом всього навчального року і умовно поділяється на напрями:

1) духовно-естетичний напрям – це формування ціннісного ставлення учнів:

- до родини;
- до себе;
- до людей, що виявляється у моральній активності особистості, прояві відповідальності, чесності, гідності, совісті, толерантності, делікатності, тактовності.

2) культурно-історичний напрям – це формування ціннісного ставлення учнів:

- до історії;
- до мистецтва;
- культурної спадщини рідного краю.

3) громадянсько-правовий напрям – це формування ціннісного ставлення учнів:

- до суспільства і держави, що виявляється в усвідомленні особистості своїх прав і обов'язків, свідомому ставленні до законів та державної влади, готовності допомогти іншим;
- до національних символів.

4) військово - спортивний напрям – це формування ціннісного ставлення учнів:

- до свого фізичного, психічного «Я»;

- до свого народу, до Батьківщини, що виявляється у готовності відстояти її незалежність, служити їй і захищати;

5) туристсько-краєзнавчий забезпечує залучення дітей до активної діяльності у сфері туризму і краєзнавства, вивчення окремих історичних та географічних об'єктів і явищ соціального життя, дослідницька та пошукова робота, а також формування фізично здорової і духовно розвиненої особистості;

6) суспільно корисний – це формування ціннісного ставлення до праці. Праця сприяє їх розумовому розвитку.

Діти, зайняті різними видами праці, кмітливіші, винахідливіші, вони стикаються з різними знаряддями праці, матеріалами, дізнаються, про їх призначення, збагачують свій словниковий запас, а також проявляють його.

Виховна система гри «Джура» базується на козацьких і пластових традиціях. Така форма виховної роботи з учнівською молоддю є надзвичайно ефективною та актуальною, зважаючи на складні військово-політичні умови, що нині склалися в Україні. Високий рівень обороноздатності України може бути забезпечений не тільки новітніми зразками зброї, але, у першу чергу, високий рівнем патріотизму громадян, наявність в них потрібних умінь та навичок із загальновійськових дисциплін, вміння зберегти своє життя і здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій та військового конфлікту, надання першої медичної допомоги, а головне – їхньої готовності захистити Україну від будь якого агресора. Народ-патріот – непереможний!

Рій «Характерники» бере активну участь у всіх патріотичних заходах, які проводяться в школі. У структурі школи рій входить до складу учнівського самоврядування, де має змогу залучати учнів до волонтерської або суспільної роботи. До складу рою входять учні 8-го класа.

Ще пер ми хочемо поділитися історіями кожного з нас, хто входить до рою “Характерники”. Адже кожен із нас — це частина великої історії, що твориться на наших очах. Кожен має свій шлях, свої випробування та перемоги, які разом складають невід’ємну частину нашого загального подвигу.

Андрій(Водяний) — яскравий приклад сучасного лідера серед учнівської молоді. Він активно проявляє себе як ройовий, відповідально ставиться до обов’язків, що покладені на нього в межах рою, вміє організувати команду, надихнути товаришів та повести їх за собою. Його лідерство ґрунтується на повазі, взаємодопомозі та вмінні чути кожного.

Крім того, Андрій обіймає посаду заступника президента школи — це свідчить про високий рівень довіри з боку як учнів, так і вчителів. Він бере активну участь у шкільному самоврядуванні, долучається до організації важливих заходів, сприяє вирішенню питань, що хвилюють учнівську спільноту. Його ідеї завжди конструктивні, а дії — спрямовані на покращення шкільного життя.

Андрій — це учень, на якого завжди можна покластися. Його відповідальність, щирість, активність і бажання розвиватися роблять його прикладом для інших.

У нашому рої також надзвичайно важливу роль виконує **Антон (Бровкін)**, який обіймає почесну посаду **хорунжого**. Це не просто звання — це символ довіри, пошани та відповідальності. Хорунжий — це той, хто несе прапор рою, оберігає його честь і символізує єдність, силу духу та вірність традиціям.

Антон з гідністю і гордістю виконує цю місію. Його ставлення до обов'язків вражає: він завжди ретельно стежить за станом прапора, з великою повагою ставиться до його значення, бере участь у всіх заходах, де присутній рій. Під час урочистих подій він чітко і впевнено виконує свій обов'язок, демонструючи самовладання, врівноваженість і патріотизм.

Антон — це учень, який поєднує внутрішню силу з щирістю й доброзичливістю. Його характер вирізняється спокоєм, зібраністю та глибоким відчуттям обов'язку. Він завжди підтримує товаришів, готовий допомогти й поділитися порадою.

А ще в нашому рої є людина, на яку ми завжди можемо покластися у найвідповідальніші моменти — це **Денис (Деня)**, наш **медик рою**. Ми, як учасники рою, щиро цінуємо його спокій, уважність і здатність зберігати холодний розум навіть тоді, коли ситуація вимагає швидких рішень.

Денис — це той, хто завжди тримає наготові аптечку, стежить, щоб усі були в безпеці, і знає, що робити у

випадку будь-якої травми чи нездужання. Він не лише розуміється на наданні першої медичної допомоги, а й вміє заспокоїти, підбадьорити, створити відчуття, що все буде добре. Його впевненість передається нам, і ми відчуваємо себе захищеними.

Для нашого рою Денис — більше, ніж просто медик. Це наш товариш, який піклується про кожного з нас, допомагає, коли комусь погано, і завжди поруч із порадою чи підтримкою. Саме завдяки таким, як він, ми знаємо, що наша команда — це не просто рій, а справжня родина.

У нашому рої також є дуже важлива людина — Дарина (Афродіта), наш **писар**. Вона — та, хто дбає про порядок у всіх записах, звітах, документах і хроніках нашої діяльності. Ми, як учасники рою, завжди знаємо: якщо потрібно щось оформити, записати чи згадати — Дарина впорається з цим ідеально.

Дарина — надзвичайно відповідальна, уважна до деталей і завжди організована. Вона веде наші щоденники, оформлює матеріали для звітів, допомагає з підготовкою до виступів та конкурсів. Її почерк — красивий і акуратний, а думки — чіткі та грамотні. Вона вміє висловити словами те, що ми відчуваємо як рій.

А ще Дарина — це творча людина, яка часто пропонує ідеї для оформлення наших стіннівок, допомагає з промовами, складає гасла й девізи. Вона робить усе з душею, і це дуже відчутно. Ми пишаємося, що в нашому рої є така здібна та натхненна людина.

Завдяки Дарині наш рій не лише діє злагоджено, а й має гарну документальну історію, яку приємно згадувати і через рік, і через десять.

*Ще одним важливим учасником нашого рою є **Максим (Мундруц)**, наш*

осавул. Його обов'язки — це не лише організація строю та дисципліни, а й загальна координація наших дій під час зборів, вишколів чи змагань. Ми, як рій, надзвичайно цінуємо його зібраність, рішучість і вміння тримати порядок у будь-якій ситуації.

Максим завжди слідує, щоб ми були на своїх місцях, діяли злагоджено й дотримувалися правил. Його голос чіткий і впевнений — ми чуємо команду й діємо як єдине ціле. Він відповідально підходить до підготовки, завжди допомагає нам краще орієнтуватися у завданнях, а під час строювої підготовки — просто незамінний.

Але крім дисципліни, Максим — справжній друг. Він завжди підтримує, вміє пожартувати, коли потрібно, і серйозно поговорити, якщо ситуація цього вимагає. Його поважають усі — і не лише за посаду, а за щирість, відданість рою та справжню лідерську натуру.

Мати такого осавула — це велике щастя для будь-якого рою. І ми щиро вдячні Максиму за те, що він з нами.

*У нашому рої також є надійна опора, без якої важко уявити жоден вихід чи поїздку — це **Іван (Йон)**, наш **обозний**. Саме він відповідає за матеріальне забезпечення рою, і ми всі знаємо: якщо Іван щось узяв під свою*

відповідальність — воно буде на своєму місці, у порядку та готове до використання.

Іван завжди слідкує, щоб усі мали необхідне спорядження, щоб наші речі були зібрані, сухі, охайні й завжди під рукою. Жоден похід не обходиться без його ретельної підготовки — від продуманої комплектації рюкзаків до зберігання та розподілу провіанту чи інвентаря.

Ми дуже цінуємо Іванову старанність, відповідальність і спокій — він ніколи не панікує, навіть коли щось іде не за планом. Завдяки йому ми відчуваємо впевненість у тому, що технічна та побутова сторона нашої діяльності надійно влаштована.

А ще Іван — товариський, добрий і завжди готовий допомогти. Його відданість справі — приклад для кожного з нас. Мати такого обозного — велика перевага для нашого рою, і ми щиро дякуємо йому за все, що він робить для команди.

*І ще одна надзвичайно важлива учасниця нашого рою — це **Паня(Лезо)**, наш **товмач**. Саме вона відповідає за комунікацію, зв'язок, інформування та пояснення — і завжди виконує ці завдання з великою уважністю, відповідальністю та щирим бажанням допомогти кожному з нас.*

Паня вміє доносити інформацію чітко, спокійно й доступно. Якщо щось незрозуміло — саме вона пояснить, допоможе розібратися, ще й

зробить це з усмішкою. Її присутність завжди створює атмосферу взаєморозуміння й довіри. Вона вміє не лише слухати, а й чути — і це дуже цінно в команді.

У відповідальні моменти Тіаня — мов міст між нашим роєм і наставниками, або між окремими учасниками, які потребують порозуміння. Вона завжди добирає правильні слова, зберігає спокій і допомагає уникати непорозумінь.

Ми дуже вдячні Тіані за її терплячість, людяність і щирі готовність бути поруч. Вона — не просто товмач, вона — серце нашого спілкування, яке допомагає нам бути єдиним, сильним і злагодженим колективом.

І нарешті — наша **Оксана (Амазонка)**, яка виконує обов'язки **ключника рою**. Це дуже відповідальна посада, адже саме вона опікується всім, що стосується збереження та розподілу речей, інвентарю, ключів і доступу до важливого спорядження. Ми завжди знаємо: якщо щось потрібно знайти — звертайся до Оксани, і вона миттєво допоможе.

Оксана — надзвичайно організована, уважна до дрібниць і пунктуальна. Вона завжди в курсі, що де лежить, що потрібно перевірити або підготувати. Завдяки їй у нас панує порядок, усе справне, готове до використання, і немає жодної зайвої метушні.

Кожен із нас — це особлива частинка великого цілого, і разом ми творимо єдину, гармонійну мозаїку,³³ де немає випадкових елементів. У нашому рої кожен займає своє місце не просто так: хтось надихає та веде за собою, хтось підтримує в потрібний момент, хтось дбає про дисципліну, а хтось — про слово, порядок і тепло в команді.

“Характерники” — це не просто назва нашого рою. Це символ нашої єдності, сили духу, витримки, щирої дружби та глибокої поваги одне до одного. Ми всі різні — з різними талантами, поглядами й темпераментами, але саме в цій різності криється наша сила.

Нас об’єднує спільна мета — бути гідними звання джур, зростати, змінюватися на краще й працювати на благо рідної землі. Ми віримо в себе, віримо в Україну і віримо одне в одного. І поки ми разом — ми не просто рій, ми — незламна сила.

А також бере активну участь у різних напрямках виховної роботи.

Культурно-історичний напрямок

Національно-патріотичне виховання відіграє важливу роль у формуванні свідомої, духовно багатой та активної молоді. Його головна мета — залучити учнів до глибших пластів української культури, традицій і духовності, прищепити любов до Батьківщини та усвідомлення своєї національної ідентичності. Через знайомство з цінностями української та світової культур формується цілісний світогляд, національні переконання, громадянська позиція та здатність до осмислених дій заради добробуту держави.

Таке виховання здійснюється на всіх етапах шкільного навчання і спрямоване на всебічний розвиток учня — розкриття його здібностей, талантів, духовного потенціалу, формування інтелектуального багатства нації. Головна мета заходів патріотичного спрямування — дати дітям та молоді реальний досвід патріотичних вчинків і сформувати відчуття відповідальності перед рідною землею

У межах реалізації програми національно-патріотичного виховання, вихованці рою протягом навчального року не лише брали участь, а й самі ініціювали та організовували чимало заходів. Серед них — «Уроки мужності», тематичні лінійки, присвячені важливим історичним подіям України, інформаційні хвилинки та просвітницькі зустрічі.

Також проводились пам'ятні акції, присвячені ключовим датам: День пам'яті жертв Голодомору, День героїв Крут, річниця Чорнобильської трагедії, День партизанської слави, День Гідності та Свободи. Усі ці події

стали не лише формальними заходами, а й важливими духовними віхами у вихованні сучасного громадянина України.

А також ми є активними учасниками військово-спортивного напрямку виховної роботи.

Військово-спортивне виховання здійснюється у формі лекцій, бесід, розповідей, зустрічей з військовими, походів місцями бойової слави, практичної діяльності, пошукової роботи та ознайомлення з особливостями військової служби. Такий вид виховання не лише розширює світогляд учнів, а й формує повагу до захисників України, розвиває витривалість, силу волі та командний дух.

Учні нашого рою неодноразово зустрічалися з прикордонниками села Хижа. Ці зустрічі були надзвичайно змістовними — військові ділилися досвідом, розповідали про свою службу, знайомили учнів з особливостями професії військового та демонстрували зразки зброї. Такі заходи сприяють формуванню у молоді почуття обов'язку, мужності та відповідальності.

Окрему увагу в системі виховання займає спортивний напрямок, який є невід'ємною частиною гри «Джура». Адже саме фізична підготовка, активний спосіб життя та щоденні тренування сприяють гармонійному розвитку та зміцненню здоров'я.

Вихованці нашого рою не лише постійно беруть участь у спортивних змаганнях, а й активно залучають до них інших учнів. Ми з гордістю можемо сказати, що беремо участь у змаганнях з баскетболу, футболу, легкої атлетики, і щоразу показуємо гідний результат. Зокрема, під час змагань «Пліч-о-пліч» наша команда виборола 1 місце з баскетболу та хлопці з волейболу 2 місце, а дівчата 3 місце, орієнтування 3 місце.

Суспільно-корисний напрямок

Один із ключових складників виховної гри «Джура» — це суспільно-корисна діяльність, або як її ще називають — «добре діло». Цей напрямок виховання сприяє формуванню в молоді активної громадянської позиції, розвиває почуття відповідальності за навколишній світ, вчить турбуватися про інших та допомагати тим, хто цього потребує.

Волонтерська діяльність — це не лише конкретна допомога, а й прояв людяності, милосердя, толерантності. Добрі справи — це шлях до самореалізації, внутрішнього зростання й формування зрілої, чуйної особистості.

Протягом року вихованці рою «Незламні воїни» були ініціаторами та учасниками кількох важливих акцій, які мали реальний вплив на навколишнє середовище та громаду.

Серед них:

1. Операція «Чисте повітря, вулиця, село, місто» — учні активно долучалися до прибирання території школи, вулиць, громадських місць, висаджування дерев і кущів. Ця акція стала прикладом того, як власним прикладом можна змінювати світ на краще.

2. Акція «Добрий вчинок» — особливо зворушливою була участь у зборі пакунків допомоги для воїнів-захисників, серед яких були й наші односельці. Діти зібрали речі, продукти, листи й малюнки — усе з щирою вдячністю й підтримкою для тих, хто боронить Україну. Ці посилки стали символом єдності поколінь та великої любові до рідної землі.

Суспільно-корисна діяльність допомагає зрозуміти, що навіть маленька справа — це вже крок до великої мети. А коли добрі вчинки йдуть від серця — вони змінюють світ навколо.

Протягом року ми, рій «Незламні воїни», активно працювали в усіх напрямках гри «Джура» — культурно-історичному, військово-спортивному та суспільно-корисному.

Ми знайомилися з історією свого краю, вивчали традиції українського народу, проводили заходи, присвячені визначним подіям та героям нашої держави. Через це ми ще більше полюбили свою Батьківщину й зрозуміли, що кожен із нас — частинка великої історії України.

Ми зміцнювали себе фізично й морально: брали участь у змаганнях, зустрічалися з військовими, дізнавалися про захист Батьківщини з перших уст. Під час змагань показували витримку, силу духу й справжню командну роботу.

Ми робили добрі справи: прибирали вулиці, брали участь у волонтерських акціях, збирали допомогу для наших захисників, підтримували старших людей, долучалися до корисних ініціатив у громаді. Ми переконалися, що бути джурою — це не лише носити форму, а й щодня робити щось важливе для інших.

Цей рік став для нас справжнім шляхом зростання, єдності й гордості. Ми навчилися бути відповідальними, сміливими, дружніми та відкритими до нових знань. Ми — рій «Незламні воїни», і ми довели, що гідні носити це ім'я!

Новорічне свято

День Святого Валентина

Експерсії

*«У наших серцях-сила предків, у
наших діях-майбутнє України»*

*МИ-ПІНЬ ВІПРУ І ПОДИХ
ВОТНЮ, НЕВИДИМИ ДЛЯ
СПРАХУ, ТУЧНІ В БОЮ. ПЛАН, ДЕ
ІНШІ ЗУПИНЯЮТЬСЯ- МИ
ЙДЕМО ДАЛІ!*

